

que jugava amb les peces negres, en el mateix moment de l'obertura... La tria de la Defensa Grünfeld, que fins llavors mai no havia emprat contra Kàrpov, sorprengué l'aspirant: Aquesta línia —utilitzada per primera vegada pel mestre austríac Ernst Grünfeld el 1922— té unes connotacions marcadament avantguardistes: condueix a una estructura de peons dinàmica, oposada a les rígides formacions que agraden a Kàrpov, el qual no volgué córrer riscos innecessaris i conduí el joc a les aigües mortes de les taules.

La segona partida començà amb un intens debat teòric dins d'una línia que en l'encontre anterior havia tingut resultats desastrosos per a Kàrpov. Ara, amb el camí preparat pel seu equip d'analistes, la tornava a posar en pràctica. Això no fou obstacle perquè el campió obtingués un clar avantatge d'espai i maniobra. Al moviment 39 —just un abans de l'ajornament— Kaspàrov tenia la partida guanyada amb una senzilla jugada de torre, però, angoixat per la pressió del temps, no va veure la jugada, i Kàrpov ho aprofità per forçar taules, després de més de dotze hores d'intens treball d'anàlisi amb el seu equip.

La tercera partida no tingué història. Kàrpov amb blanques no volgué complicacions, davant la defensa Grünfeld, i els dos jugadors es limitaren a assegurar els moviments. La quarta significà el primer triomf de Kaspàrov en el matx, «una de les partides més completes de la meua carrera» declararia més avant. Les primeres anàlisis no havien descobert cap error greu en el joc de Kàrpov. Les peces de Kaspàrov estaven millor situades en el tauler davant la impotència dels cavalls de l'aspirant, que botaven amunt i avall, sense trobar la situació dins del tauler. Román Torán se sentia perplex davant l'actuació poc afortunada del seu protegit.

Però Kàrpov és l'aranya que espera l'error de la víctima per engolir-la. I l'incomprensible error —imputable a tot l'equip d'analistes del campió— s'esdevingué en la cinquena partida.

De nou, s'utilitzava la defensa Grünfeld i es prenia com a base una partida de Fischer contra Petrosian de 1971.

Kaspàrov intentà millorar el joc del mític nord-americà i canvià les dames en la jugada novena. La posició no sols no era favorable sinó que estava completament perduda. Kàrpov s'en-

carregaria, implacablement, de demostrar-ho.

A partir d'aquest moment l'ànim de Kàrpov es restableix, i ha eixit de la letargia inicial. Però el seu estil és invariable: més que introduir les seues peces en el camp de l'adversari, vol

controlar els desplaçaments possibles de l'enemic. Després d'un prudent descans reglamentari per part del campió, les partides s'han représ amb dues noves taules, en les partides sisena i setena. Falta molt, encara, per al final. □

LA LLARGA OMBRA DE ROMÁN TORÁN

The spanish connection

Tots els escacs de l'estat són al tauler en l'encontre entre Kaspàrov i Kàrpov. Les maniobres de Román Torán i el seu control sobre la FEDA es veurien en perill amb una nova victòria del campió

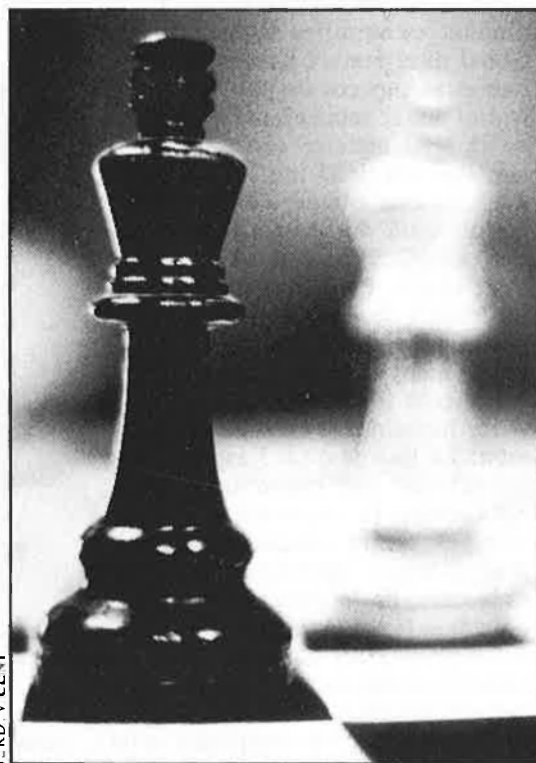
Ricard Calvo

A final de 1985, Kaspàrov, com a nou campió del món, va acudir a Hilversum (Holanda) per jugar un encontre amistós amb l'estrella holandesa Jan Timman. Leontxo Garcia, d'*El País*, i jo, acompanyats d'un traductor de rus, vam viatjar fins a Holanda per entrevistar-lo. Part d'aquelles llargues entrevistes es publicaren en el suplement dominical, però només una part, ja que el contingut de la resta era més delicat.

Cal remarcar, per fer història, que la Federación Española de Ajedrez ha estat polititzada durant tota l'època de Franco amb un clar signe ultradretà. Una publicació vinculada a aquesta, en els anys 40, definia els escacs jueus com a decadents, els russos hi jugaven amb mentalitat de serf, i només la manera temperamental pròpia de la raça hispànica imperial era capaç de les grans consecucions. El llibre causa sensació cada vegada que l'ensenye en l'estranger.

Durant els anys 70, davant la previsible mort de Franco, tingué lloc un copament col·lectiu de la majoria dels llocs administratius per part dels salvadors de la cultura cristiana i els sentinelles substituïts d'occident. El procés és descrit, per exemple, en l'article de Julio Busquets «El Bunker» en *Historia 16* de febrer de 1986.

L'home que ha controlat els escacs espanyols tots aquests anys és **Román Torán**. Nascut a Gijón el 1931, des-

FEDA: Polititzar els escacs.

prés d'una breu etapa com a administrador en una companyia de revistes dels béns de la primera vedette, es dedica íntegrament als escacs, però sense èxits esportius notables, ja que queda completament eclipsat pels triomfs d'Artur Pomar, de la mateixa edat que ell. Però Torán, que escriu en nombrosos periòdics, viu a Madrid, i controla els ressorts administratius de la Federació, inicia una tenaç campanya a l'ombra, que recorda, als qui l'hem vista, la pel·lícula sobre Salieri i Mozart. Artur Pomar, com a escaquista, està avui pràcticament destruït, amb una almonia simbòlica que la Federació li dona per als seus set fills.

D'altres contemporanis de Torán foren apartats per raons de tipus pseudo-polític: El brillant mestre internacional català **Miquel Farré**, tercer del món juvenil, màxim puntuador en l'Olimpiada de 1958, va acabar retirant-se fastiguejat pels escacs. Un altre rival de Torán en els anys 50, el mestre internacional **Francisco José Pérez**, va acabar demanant asil polític a Cuba el 1962, per poder continuar jugant als escacs. Sobre tot això, es clar, perdura el silenci oficial.

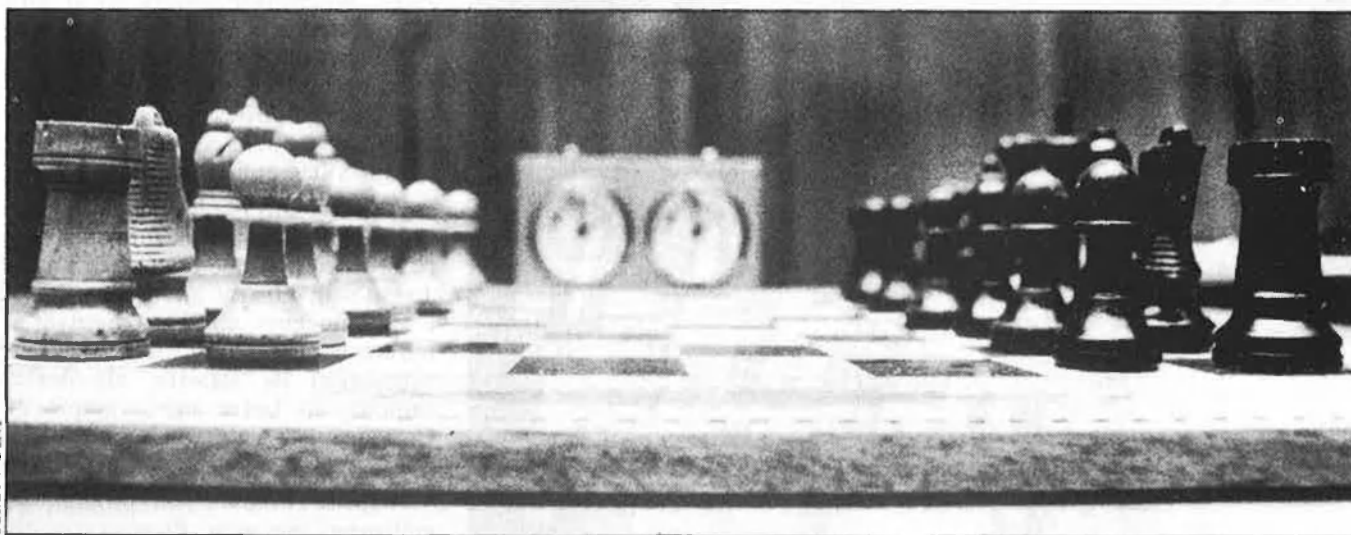
El procés continua i s'amplia a una petita camarilla que dirigeix la Fede-

tiva (falsificacions demostrades de documents incloses), es presenta, amb mi com a cap de candidatura. Les irregularitats en el procés electoral són similars a les descrites per la premsa per a altres federacions, i les meues impugnacions desateses.

La força de Román Torán, ja conegut en el Consell Superior d'Esports (en el qual entrà en 1970 gràcies a una carta de l'escriptor **Gironella a Gich**), rau en el suport que li dispensa **Kàrpov**, amb qui intercanvia valuoses col·leccions de segells d'escacs, i en la seua vinculació a **Campomanes** com a

i interessos dineraris compartits. En qualsevol cas, molts desitgem canviar aquest estat de coses, democratitzant, com diu Kaspàrov, el món dels escacs.

Per això, quan al febrer d'enguany es concedeix a Kaspàrov el premi d'*El Mundo Deportivo*, ningú no s'ha d'estranyar que no hi acudisca Torán ni cap membre de la seua camarilla. Els periòdics en què escriu tampoc no informen de l'esdeveniment. No s'ha de comptar amb la camarilla oficial per a l'organització de simultànies, com ja es va dir, a Holanda, a Kaspà-

JORDI V. CENT

Totes les «jugades» de Román Torán han comptat amb un inefable «silenci oficial».

ració i en maneja les subvencions. Les ajudes es concentren sistemàticament en el jugador representant de la força nova **Juan Manuel Bellón**, i alguns organitzadors de torneigs arriben a oferir diners als escaquistes estrangers que es deixen perdre la partida contra ell, la qual cosa va ser publicada amb gran escàndol en alguns periòdics anglesos com *The Spectator*. Mentrestant, els jugadors bascos són sistemàticament apartats de la selecció i de les invitacions, i això afecta d'altres escaquistes de talent no ultradretans. El mètode de Salieri contra Mozart es torna a repetir en la persecució contra el millor jugador actual, el sevillà **Rivas**, avui en tractament psiquiàtric. Els metges que veiem açò, com ara el professor **Rey Ardid**, catedràtic de psicologia mèdica a Saragossa i ell mateix escaquista exclòs durant 40 anys, assistim pràcticament impotents al desastre.

L'any 1984 hi ha una llum d'esperança amb l'anunci d'eleccions en totes les federacions esportives. Un grup independent vinculant a la revista *Jaque*, que s'havia significat per la seua denúncia de la corrupció federa-

vice-president de la FIDE. Aquesta situació és la que està amenaçada pel talent escaquístic de **Kaspàrov**, i així s'expliquen els seus atacs en l'ombra i el seu desprestigi subliminal en els mitjans on escriu: *La Vanguardia*, *ABC*, *Epoca*, nombrosos periòdics provincials, *Cacumen* i la seua mateixa revista *Ocho por Ocho*, que porta l'indecorós marxamo «Recomendada por la FIDE» en la portada.

La nova junta directiva de la federació continua sent la mateixa, amb la permanència com a vocals de coneguts ultradretans com **Ricardo Lega**, un ex-membre de la Guardia de Franco que es jacta de tenir pistola, i amb la incorporació d'un parell de noves cares a objectes de camuflament més d'acord amb els temps. És clar que tots secunden, quan els és possible, els atacs contra Kaspàrov.

Tot això, calgué explicar-ho a Kaspàrov, per fer-li veure que encara que ell era el nou campió del món, la Federació espanyola estava encara en mans del seu rival, i presidida pel retrat d'Anatoli Kàrpov. La vinculació no és política, sinó d'afinitat caracteriològica, concordança en els mètodes

rov, però per iniciativa privada aconseguim de fer-ne a Alcoi, la meua ciutat natal, gràcies al suport de l'ajuntament. Alhora es realitza una partida vivent escenificant la més antiga partida d'escacs moderns, procedent d'un manuscrit valencià del segle XV. Tot això, enmig del més absolut silenci federatiu.

La següent vinguda de Kaspàrov a l'Estat espanyol és recent, a finals de maig, a fi de recollir l'Oscar Mundial de Ajedrez que patrocinen uns grans magatzems. Les seues declaracions a tot, els mitjans són contundents, amb denúncia de les activitats mafioses de Román Torán i explosius comentaris aplegats en *El País*, *Cambio 16* i un programa de TVE. No passa res. Kaspàrov fa una petita gira de simultànies a Sant Sebastià i Saragossa, punts no controlats pels cacics de la federació. Torán no té més remei que assistir al lliurament de premis, però sense salutacions mútues ni encaixades.

Tots els escacs de l'estat són, per tant, al tauler, en l'encontre que ha començat a Londres entre Kaspàrov i Kàrpov. □